

УДК 378.22:373.3:[615.85]

АНТОНІНА ЗАЙЧКО

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО ВИКОРИСТАННЯ БІБЛІОТЕРАПЕВТИЧНИХ ТЕХНІК У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Визначено сутність поняття «бібліотерапія», проаналізовано історичні аспекти розвитку бібліотерапії, роль та особливості використання бібліотерапевтичних технік, методів та форм організації роботи з метою підготовки майбутнього вчителя початкової ланки освіти до професійної діяльності щодо формування всебічно розвиненої особистості молодшого школяра, формування позитивної навчальної взаємодії та продуктивного співробітництва.

***Ключові слова:** бібліотерапія, бібліотерапевтична техніка, молодший школяр, навчально-виховний процес початкової школи, професійна діяльність, підготовка майбутнього вчителя початкової ланки освіти.*

Актуальність дослідження. Одним із стратегічних напрямів реформування освіти в Україні на початку XXI століття є формування освіченої особистості, яку характеризує фізичне, психічне і моральне здоров'я. Це вимагає від педагогів переосмислення свого ставлення до дитини, її потреб, прагнень, бажань: впроваджуючи новітні технології навчання і виховання, педагоги не мають обходити питання буття дитячої душі, вони повинні приділяти увагу емоціям і почуттям, які переживає дитина, формувати дитячу радість пізнання і відчуття насолоди від навчання [1].

Бібліотерапія приваблює в даний час все більше уваги наукових і педагогічних працівників, які прагнуть максимально використовувати «лікувальні» можливості книги в навчально-виховному процесі сучасної школи. У зв'язку з цим за доцільне простежити генезис бібліотерапевтичного читання, його застосування в наші дні і подальші перспективи.

Аналіз останніх досліджень. Огляд останніх досліджень та публікацій нам показує, що бібліотерапія розглядається як: розділ бібліотекознавства – Б. А. Симонов, як напрям педагогіки читання – Ю. Н. Дрешер, як комплексна наукова дисципліна – Б. С. Крейденко, як лікування читанням – В. М. Бехтерова, І. Платонова, В. Є. Романова. В аспекті «бібліотечної психології» та психотерапії «лікування книгою» досліджують О.Є. Алексейчик, В. Є. Рожнова, О. Ловка. Місце і роль книги в арт-терапії відрізняє британський художник Р. Баркер, – як окремих самостійний вид естетотерапії – О.А. Федій.

Постановка завдання та мета дослідження. Аналіз сучасних наукових праць із окресленої проблематики свідчить про доцільність застосування бібліотерапевтичної компетентності у професійній діяльності майбутнього педагога.

Водночас проблема впровадження бібліотерапевтичних методів в роботі педагога в межах навчально-виховного процесу школи залишається малодослідженою і потребує глибокого осмислення, обґрунтування, практичного вирішення.

Мета статті – розкрити сутність поняття «бібліотерапія», коротко охарактеризувати історичний розвиток бібліотерапії, обґрунтувати особливості використання різноманітних бібліотерапевтичних технологій, методів, прийомів та засобів у професійній діяльності майбутнього вчителя початкової ланки освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вочевидь, потрібно зацентруватися на

історії розвитку і становлення бібліотерапії у сучасному просторі та розвитку в сучасній освіті.

Поняття "бібліотерапія", яка складається з двох слів: «бібліо» і «терапія» – (від грец. слів: «biblio» – книга і «therapeia» – турбота, догляд, лікування) американський міністр Семюель Кротерс, об'єднав грецькі слова, щоб описати бібліотерапію як процес, в якому конкретна література, художня та науково-популярна, відображала складність поняття, що стоїть за ним. Воно означає з'єднання в єдиний комплекс, щонайменше, трьох галузей науки. Одна належить наукам, що вивчають інструментарій бібліотерапії як книгу (книгознавство, літературознавство, бібліографія), інша – наукам про душу людини, на яку бібліотерапія спрямована (психіатрія, психотерапія, реабілітологія), третя – наукам про читання, що зв'язує обидві воедино і забезпечує дієвість бібліотерапії (психологія читання, педагогіка читання). Синтез різних наукових і практичних областей, закладений в понятті "бібліотерапія", визначає різні підходи до цього явища. Відомі різні психотерапевтичні школи (Гештальттерапія, психодрама, трансактний аналіз і ін.), творче освоєння яких збагачує вітчизняну бібліотерапію і актуальне питання на сьогодні у включенні в методологічну проблематику сучасних вчителів [5, с. 49-65].

Розуміння значення і використання впливу нестандартної виховної роботи на учня за допомогою спеціально підбраної книги на здоров'я дитини, ми знаходимо протягом всієї історії педагогіки. З поширенням літератури і педагогіки, і самі учні починають використовувати читання в лікувальних цілях: для відволікання від важких переживань, отримання інформації, зміни стереотипів мислення, розширення світогляду, прагнення до прекрасного та ін [6].

Як і належить будь-якої новій науковій дисципліні, бібліотерапія проявляла себе багатого раніше, ніж отримала офіційний статус.

Терапевтичне застосування читання пройшло випробування часом. За словами грецького історика Діодора, в своїй монументальній праці «Bibliotheca Historica», була фраза над входом в царській палаті де зберігалися книги королем Рамзесом II з Єгипту, вважається найстарішим і відомим бібліотечним девізом в світі: «ψυχήσ Ιατρείον», що перекладається: «Будинок для зцілення душі» [13].

Гален, екстраординарний філософ і лікар Марка Аврелія в Римі, підтримував медичну бібліотеку, в першому столітті нашої ери, використовує не тільки для себе, але і для співробітників Святоголища «Asclepion», римський спа, відомий своїми лікувальними водами і вважається одним з перших лікарняних центрів в світі [9].

В 1272 році «Коран» був обов'язковим для читання в лікарнях Аль-Мансура в Каїрі в якості медичної допомоги. [12]

У більш пізніших формах бібліотерапія використовувалася в психіатричних лікарнях в якості лікування психічно хворих. До XIX століття, бібліотеки стали створені в багатьох європейських і американських психіатричних лікарнях.

З XX ст. лікувальне читання поширюється у США. У 1916 р. відбувається з'їзд американської Асоціації лікарняних бібліотек, на якому було поставлена проблема щодо використання книги з метою налагодження емоційного стану людини. Відтоді з'явилися сотні публікацій як теоретичного, так і практичного характеру.

Перші кроки до практичного застосування були зроблені в 1927 році І.З. Вельвовскім, який працював в психоневрологічному інституті м. Харкова. До кінця Першої світової війни в багатьох лікарнях було створено бібліотеки із спеціально підбраною літературою для поранених бійців та ветеранів з метою підтримки психологічного та морального стану військових, а також допомогти солдатам впоратися із психологічними травмами, які вони отримали на війні.

До середини XX століття бібліотерапію в основному використовували для госпіталізованих хворих для підтримки психічного здоров'я. Починаючи з 60-х років до бібліотерапії звертаються на професійному рівні: спеціалісти з бібліотерапії активно працюють у бібліотеках, соціальних установах, школах та інших наукових установах.

Важливим фактором в еволюції бібліотерапії була деінституціоналізація психіатричної допомоги в 70-і роки, бібліотерапія починає відходити від лікарняного середовища і розпочалося запровадження технік бібліотерапії в різних соціальних напрямків: бібліотека, загальна медична практика, психологія, кримінальне правосуддя, догляд за хворими, соціальна робота, освіта і як окрема галузь науки [5, с. 75].

Проте в кінці ХХ століття на стику психіатрії, психології та бібліотекознавства «бібліотерапія» переживає дефініції, осмислення свого предмета, методу, технік, цілей.

Питання бібліотерапії і становлення сьогодні розглядається на міжнародному рівні: проходять конференції та симпозиуми, створені асоціації бібліотерапевтів, а також педагогів-новаторів. Причому, на багатьох педагогічних конференціях бібліотерапія висвітлюється як засіб педагогічної діяльності вчителя.

Використання спеціально підібраних книг дозволяє робити істотний вплив на емоційний стан людей при мінімально витрачених коштах. Адже книга допомагає побачити речі з нової чи іншої точки зору, надихають бути впевненішим в свої діях, забезпечує розуміння аспектів життя, забезпечує комфорт під час скорботи, підвищує настрої і т.п.

Асоціація бібліотерапевтів в США трактує бібліотерапію як: використання спеціально підбраної літератури в загальній медицині і психіатрії з метою вирішення особистісних проблем за допомогою ціле направленою читання на особистість за допомогою різноманітних літературних жанрів[3].

В офіційній науці немає точно сформульованого визначення педагогічної бібліотерапії. У науковому відношенні бібліотерапія розвивається як один з розділів бібліотекознавства, котрий використовує специфічні методи обслуговування читачів [2, с.12]. Рішення і визначення методологічних проблем особливо важливо, так як саме поняття «бібліотерапія», її цілі, структуру і форму організації роботи кожен науковець висвітлює по-своєму.

Реалізацією бібліотерапії в початковій школі може бути дуже корисним для вчителя та молодшого школяра. Вчителі, що використовують бібліотерапію в своєму класі дізнаються багато про своїх учнів, емоціональний та психологічний стан учня [11]. Вчителі-бібліотерапевти, як практики, підбирають відповідний матеріал для читання які повинні відповідати їх потребам, щоб допомогти їм у розвитку самосвідомості, виробленню навичок самостійного вирішування проблемних ситуацій, соціалізації та подоланні комунікативних проблем, творчого потенціалу. Матеріали можуть включати в себе будь-які жанри літератури (белетристики, наукової літератури чи поезії), творчого самостійного письма персонажу або твір-роздум [10]. Вчителі, які вибирають відповідну літературу для потреб школярів в класі, можуть забезпечити у допомозі дитині зрозуміти себе за допомогою співставлення себе із персонажем твору. Керована спрямована дискусія дозволяє школярам переживати емоції персонажів та інших учасників бібліотерапії, що допомагає розвивати емпатію.

Книги і читання є невід'ємною частиною класного життя. Через книги діти здатні бачити відображення самих себе, свої проблеми. Добре написаний реалістичний текст завжди допоможе учням отримати більш глибоке розуміння себе та інших.

Поняття «бібліотерапія» має дуже багато тлумачень, але нам видається правильним наступне: бібліотерапія (терапія читанням) – це використання спеціалізованих літературних та аудіовізуальних матеріалів для організованої педагогічної бібліотерапевтичної діяльності, яка впливає на всебічний розвиток особистості молодшого школяра, яка проводиться переважно у вигляді планомірних дискусій, диспутів, бесід та ділових іграх [7, с.230-233].

У зв'язку з появою і активним розвитком мультимедійних і електронних засобів в бібліотерапії майбутньому вчителеві потрібно використовувати альтернативні матеріали, технічні засоби, що робить можливим активне включення в бібліотерапевтичний процес всіх дітей, навіть з обмеженими фізичними

можливостями. Сучасні, інноваційні джерела інформації є більш привабливими для малих вимогливих читачів.

Пристаючи до роботи з учнями, майбутній бібліотерапевт повинен ґрунтовно і прогнозовано продумати, які з основних бібліотерапевтичних технік можуть дати найкращі терапевтичні результати. Досконало володіти педагогічним тактом, знати психологічні і вікові особливості учня з метою кращих досягнень терапевтичного впливу на емоційний і духовний стан учня.

До основних бібліотерапевтичних технік відносяться:

гучне самостійне читання тексту;

читання вибраних текстів самим педагогом, який проводить заняття;

слухання релаксичних бібліотерапевтичних текстів з дихальними вправами;

бесіди і передання вражень від прочитаних творів;

написання листа літературному герою;

«входження в роль» героя який імпонує учневі і розігрування міні-сцен з подальшим обговоренням «свого персонажа», які відображають літературну ситуацію літературних героїв учнями [2, с.31-32].

Учитель, який застосовує методи бібліотерапії, хоча і є організатором бібліотерапевтичного процесу, не повинен спостерігати його з боку, він повинен брати безпосередню участь в заняттях як людина, що підтримує і стимулює до продуктивної терапевтичної роботи. У своїй роботі майбутній педагог з елементами бібліотерапії може залучати до участі учнів, батьків, вчителів, психолога, а також бібліотекаря.

Бібліотерапевтичні заняття можуть проводитися в шкільній бібліотеці або в іншому кабінеті, пристосованому до такої форми роботи з дітьми або використовувати прийоми роботи у навчально-виховній діяльності школяра [2, с. 33]. Крім місця проведення занять дуже важлива атмосфера яка оточує учня, кабінет з відповідним освітленням, озелененням, без зайвих предметів, які можуть відволікати учнів від бібліотерапевтичного процесу, оснащений зручними меблями або килимами на яких можна зручно розташуватися.

Організацію і алгоритм проведення бібліотерапевтичного процесу майбутній вчитель повинен за чіткою схемою, а саме:

а) діагностика і визначення причин порушень або хвороби на підставі спостережень за учнем;

б) визначення напрямків терапевтичної роботи;

в) підбір літератури, яка відповідає потребам учнів;

г) дотримання методики використання бібліотерапії.

Учитель, який застосовує бібліотерапію, повинен розпочати із власних спостережень, які є дуже значущим елементом для діагностики. Провести педагогічний дослід у вигляді бесіди з іншими вчителями, батьками, психологом для збору достовірної інформації. В результаті такої діагностики вчитель повинен дізнатися якомога більше не тільки про зовнішній вияв характеру особистості, а й зайти у внутрішні суперечності особистості. [4, с.64]. Важливо, щоб майбутній вчитель також добре орієнтувався в тих подіях з життя дитини, які могли дати поштовх який травмує дитину. Для здійснення терапії дуже важливим є вивчення способу життя дитини, його хобі, життєвого і читацького досвіду дитини. завдяки співробітництві вчителя з психологом, можна отримати повну психофізичну картину розвитку особистості учня. Після закінчення діагностики визначаються цілі терапії, напрямки терапевтичної дії з використанням бібліотерапії, потім настає етап створення терапевтичних груп дітей зі схожими проблемами, для яких вибирається конкретна методика бібліотерапевтичного процесу і програми для бібліотерапевтичних зустрічей [5, с. 165-187]. Терапевтичні групи не можуть бути дуже великими (10-12 чоловік), але якщо ми говоримо про групи, то і не дуже замалі, а визначення для них відповідного напрямку терапевтичного впливу залежить від попередньої діагностики і основної мети терапії.

Застосування бібліотерапевтичних методів, майбутній вчитель повинен обов'язково дотримуватись певних правил:

1. Невимушеність і добровільність учня.
2. Врахування бажань і потреб учня.

3. Доцільність терапевтичних засобів до фізичних і психологічних можливостей членів групи.

4. Готовність вчителя до використання новітніх бібліотерапевтичних методик.
5. Систематичність, послідовність і характер форм організацій роботи з учнями.

6. Вивчення досвіду вчених у використанні засобів, прийомів бібліотерапевтів [2, с.38]. Обмін досвіду з іншими науковцями у розробці новітніх технологій бібліотерапії.

Засоби, які може використовувати майбутній вчитель у своїй терапевтичній діяльності може бути необмежений, але ми хочемо виділити основні, це:

вербальні – розповідь про зміст твору, бесіди про книги, які учні прочитали раніше, терапевтичні бесіди, мета яких – зміцнення віри дитини у власні сили і можливості;

наочні – плакати, оголошення, книжкові написи і ілюстрації, а також картини або репродукції художників, скульптури та інші;

технічні засоби – музика, музичні твори, аудіо-книги, художні та документальні, повно і короткометражні фільми, відеофільми [2, с.25].

Форми роботи, які може використати майбутній вчитель-бібліотерапевт у залежності від вимог і ситуації до учня:

Терапевтичний вплив шляхом відвідування бібліотеки і контакту з книгами. Дає змогу у приглушенні негативних емоцій і розвитку позитивних; розвиток соціальної активності і самостійності; ознайомлення з новим оточенням і новими соціальними ситуаціями.

Розгляд книг і журналів. Поліпшення рухової та зорової координації, вироблення мануальних умінь; сприйняття естетичних вражень; тренування концентрації уваги, розвитку логічного і критичного мислення.

Ігри з книгами та іграшками. Приглушення негативізму; вплив на емоційний стан; пробудження віри у власні можливості; розвиток творчої уяви.

Читання в голос спеціально підібраних текстів. Збагачення активного і пасивного словникового запасу; пом'якшення занадто емоційного сприйняття реальності; формування і зміцнення позитивного ставлення до соціуму; спонукання до зацікавленості книгою; розвиток пам'яті.

Розгадування загадок та логопедичні ігри. Спонукання до дії; розвиток мови і логічного мислення; пробудження віри у власні можливості; розвиток пам'яті.

Ознайомлення з книгами, аудіо-книги та відео-книги. Розвиток зорово-слухової координації; стимулювання появи почуття задоволення і радості; пробудження зацікавленості до оточуючого світу.

Творча активність учня. Розрядка емоційної напруги, викликаного дією літературного змісту; створення оптимальних умов для виникнення емоційних відчуттів і їх визначення; звільнення ігрової активності.

Інсценування літературних творів. Розвиток зацікавленості у учнів; прилучення до правильної поведінки в різних життєвих ситуаціях; проникнення в різні емоційні стани героїв; розрядка напруги [2, с.43-44].

Способи використання бібліотерапії успішні за допомогою педагогічних засобів, зокрема, книг, фрагментів книг, аудіо- і відеозаписів книг та інших читацьких засобів, які ціле направлено мають вплив на визначення причин, що викликають труднощі соціалізації, труднощі у навчанні, поведінці та спілкуванні. Передувати педагогічним діям в бібліотерапії повинна діагностика, заснована на сучасних психологічних теоріях.

Серед головних принципів бібліотерапевтичної діяльності має зміст особистісно-орієнтований підхід до дитини або типологічної групи учнів, принцип природо-відповідності, тематики, змісту, темпу і часу занять до можливостей і інтересам дитини, стимулювання творчої активності учнів, позитивної оцінки дій, що проводяться

учителем в школі під час навчально-виховного процесу, в сім'ї дитини, і деякі інші [7, с. 230].

Бібліотерапія головним чином ґрунтується на основі терапевтичних цінностей літератури, які як би побічно спонукають дитину до спільного розвитку і вдосконаленню спеціальних функцій. Учень повинен отримувати задоволення від бібліотерапевтичних занять, прочитаних книг, а також відчуті переживання і труднощі літературних героїв, що мають аналогічні з ним проблеми. В результаті бібліотерапії, учень який має великі проблеми в житті, вчиться любити себе та інших, поважати чужу працю, насолоджуватися життям і навколишнім світом, відчувати себе щасливим [3].

Таким чином, проведений аналіз наукової психолого-педагогічної літератури свідчить, що бібліотерапія в досягненні цілей використовує, головним образом, літературні засоби та нові інноваційні, які в поєднанні з дидактично-виховним апаратом педагогічної терапії можуть дати позитивні результати в лікуванні емоційних порушень у учнів, які впливають, в першу чергу, з негативного шкільного досвіду. Вона є також формою психічної підтримки, так як допомагає удосконалювати процес навчання читання та письма. Читацькі ігри, введені в навчальний процес, можуть сприяти відновленню порушених функцій сприйняття, аналізу та розуміння змісту.

Терапія значною мірою:

усуває недоліки в навчанні;

полегшує процес придбання нової інформації;

закріплює набуті знання;

розвиває уяву і творче мислення.

Висновки. Отже, багатогранність та невичерпний бібліотерапевтичний потенціал книги роблять її одним із потужних педагогічних засобів у роботі з дітьми в сучасних умовах розвитку школи. Бібліотерапія впроваджується як новітня технологія, покликана формувати всебічно розвинену особистість, сприяти підвищенню в учнів інтересу до навчальної діяльності, розвитку творчого потенціалу.

Вивчення питання щодо використання бібліотерапевтичних технік в професійній діяльності майбутнього вчителя не вичерпується даною роботою. Подальшого вивчення потребують питання застосування окремих методів бібліотерапії в навчально-виховному процесі вчителем початкових класів та використання бібліотерапевтичних ідей у предметному викладанні окремих шкільних курсів. Особливого значення у цьому набувають питання професійної підготовки майбутнього вчителя до використання елементів бібліотерапії у навчально-виховному просторі сучасної школи.

Список використаних джерел

1. Державна національна програма «Освіта» [https://sites.google.com/site/smcprofil/materials/normative#_Toc278228538]. — Режим доступу: https://sites.google.com/site/smcprofil/materials/normative#_Toc278228538. — Державна національна програма «Освіта»
2. Борецкая И. Библиотерапия : лекции / И.Борецка; пер. с польского И.Ф.Притульчик. – Гродно : ГрГУ, 2007. – 99 с.
3. Дрешер Ю.Н. Библиотерапия [http://lib.1september.ru/2003/13/1.htm]:теория и практика / Ю.Н.Дрешер. – Режим доступу : http://lib.1september.ru/2003/13/1.htm Библиотерапия:теория и практика
4. Кабачок О.Л. Библиотерапия какая она есть / О.Л.Кабачок // Библиотечный психолог: грани творчества. — М.: Школьная библиотека, 2002. — С. 47-230.
5. Карданова М.В. К официальной библиотерапии / М.В.Карданова / / Библиотерапия: задания, подходы, методы. — М.: БМЦ, 2001. — С.240

6. Тихомирова І.І. Що таке бібліотерапія і чи можуть книги лікувати душу? / І.І. Тихомирова // Домашня шкільна бібліотека. — 2003. — № 1. — С. 15-16.
7. Федій О.А. Естетотерапія: навч. посібн. / О.А. Федій. — 2-ге вид. перероб. та доп.. — К.: Видавництво «Центр учбової літератури», 2012. — 304 с.
8. Basbanes, N. (2001). *Patience and fortitude*. New York: Harper Collins ISBN 9780060196950.
9. Berns, C. F. (2004). *Bibliotherapy: Using books to help bereaved children*. OMEGA—Journal of Death and Dying.
10. Ouzts, D. T. & Mastrion, K. J (May 1999). *Bibliotherapy: Changing attitudes with Literature*.
11. Rubin, RJ (1978). *Using Bibliotherapy: the theory and practice of leadership*. Phoenix, Орикс Press. ISBN 9780912700076.
12. The Oldest Library Motto: ψυχησ Ιατpeιον [https://www.jstor.org/stable/4306897]: The Oldest Library Motto: ψυχησ Ιατpeιον. - access https://www.jstor.org/stable/4306897

Стаття надійшла до редакції 11.11.2016 р.

ЗАИЧКО А.

Полтавский национальный педагогический университет имени В.Г. Короленко, Украина

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ БИБЛИОТЕРАПЕВТИЧЕСКИХ ТЕХНИК В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Определена сущность понятия «библиотерапия», проанализированы исторические аспекты развития библиотерапии, роль и особенности использования библиотерапевтической техник, методов и форм организации работы с целью подготовки будущего учителя начального звена образования к профессиональной деятельности по формированию всесторонне развитой личности младшего школьника, формирование положительной учебной взаимодействия и продуктивного сотрудничества.

***Ключевые слова:** библиотерапия, библиотерапевтическая техника, младший школьник, учебно-воспитательный процесс начальной школы, профессиональная деятельность педагога начального образования, подготовка будущего учителя начальной школы.*

ЗАІСНКО А.

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

THE PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF PRIMARY EDUCATION FOR THE USE OF BIBLIOTHERAPEUTIC TECHNIQUES IN THEIR PROFESSIONAL ACTIVITY

Analyzing the historical aspects of the development of bibliotherapy, the author selects an important role and feature of the use of bibliotherapeutic techniques, methods and forms of organization in realization in teaching and educational process of modern school in the work of a future teacher of primary stage of education, as effective means to form a comprehensively developed personality, increase students' interest to educational activity and develop creative potential. Reading therapy helps students to develop consciousness, produce skills of independent decision of problem situations, socialization, and overcoming communicative problems, creative potential.

The informative component of modern development of the society put the problems of a book, its educational and therapeutic role in a new way. The actuality of these problems returns us to the inheritance of Ukrainian spirituality creators, the national book, which acted as humanitarian force, high ideal of spiritual revival and strength.

As a number of library science researches of the last years shows, the modern students of comprehensive educational establishments tend to apply to a book with the purpose of their psychological problem solving, search support in teachers and help from librarians.

Many-sided nature and inexhaustible bibliotherapeutic potential of a book make it one of the powerful pedagogical facilities in the work with children in modern conditions and school development. The use of alternative materials, technical means makes comprehension of the

bibliotherapeutic process for all the children, even with the limited physical abilities possible. The possibility to use modern innovative facilities provides conditions for independent achievement of assigned goals, creative self-affirmation in different social spheres for every student.

That is why, we can consider that a book, as a bibliotherapeutic instrument, owns huge, harmonious potential which helps a student to form skills and abilities to resist eccentric situations, fasten a will power, grow an intellectual and educational level. Books have a great influence on the emotional sphere of a child. Some of them calm, others tone up, add cheerfulness and good mood. A skillfully chosen book can render a large help. Therefore, it is a teacher who must be comprehensively developed in bibliotherapy to become a real doctor of a soul and body.

Key words: *bibliotherapy, bibliotherapeutic techniques, primary pupil, the educational process of elementary school, teacher professional activity of primary education, training future teacher of primary stage of education.*